

การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

The Synthesis of Master's Thesis of Education Program in Teaching Islamic Education,
Yala Rajabhat University

พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ¹ มูฮำมัดสุไหมี เฮงยามา² อับดุลรอแม สุหลง³ ยามีละห์ โต๊ะแม⁴ และนุรอัยนี มอตา⁵

¹⁻⁵คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Phimpawee Suwanno¹ Muhammadsuhaimi Haengyama² Abdulramae Sulong³

Jameelah tokmae⁴ and Nur-ainee Morda⁵

¹⁻⁵Faculty of Education Yala Rajabhat University Muang District Yala Province 95000

*Corresponding author, Phimpawee.s@yru.ac.th

บทคัดย่อ

การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาหาข้อเท็จจริง เพื่อตอบปัญหาการวิจัยที่นักวิจัยสนใจศึกษา ผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยแสดงถึงองค์ความรู้ที่สรุปสมบูรณ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาในเรื่องนั้น ๆ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2558-2561 จำนวน 34 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิทยานิพนธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยประเภทวิจัยเชิงทดลอง แบบแผนการทดลองที่ใช้คือ Quasi-Experimental Design, One Group Pretest-Posttest Design และ Pretest-Posttest Control Group Design สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ส่วนใหญ่เป็นการทดสอบค่าที แบบ t-test for dependent sample งานวิจัยมุ่งเน้นการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ ในการพัฒนาทักษะการอ่าน ทักษะการพูดสาระวิชาภาษาอาหรับและภาษามลายู เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เทคนิคการสอนที่นำมาใช้มากที่สุด คือการสอนแบบหมวก 6 ใบ

คำสำคัญ การสังเคราะห์งานวิจัย การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เนื้อหา วิทยานิพนธ์ การสอนอิสลามศึกษา

Abstract

Research synthesis is a research methodology used in the study of facts to answer research problems that researchers are interested in studying. The results of research synthesis show the complete knowledge which will bring benefits to the study in that subject. This research aims to synthesize the Master's theses of education in teaching Islamic education Program, Yala Rajabhat University from year 2015-2018 consisted of 34 theses. The research tool used was a feature recording form for thesis work. Data were analyzed using frequency, percentage, and content analysis. The results of the research showed that most of the thesis was experimental research. The experimental method used was Quasi-

Experimental design, one group pretest-posttest design and pretest-posttest control group design. Statistics used in hypothesis testing mainly were t-test for dependent sample. The research focuses on the study of learning management results by using the learning management plan that applies the concepts and theories of learning management in developing reading skills, speaking skills in Arabic and Malay language, enhancing the learning achievement of students. The most commonly techniques used were the six thinking hats technique.

Keywords: Research synthesis, Qualitative synthesis, Content analysis, Thesis, Teaching Islamic Education

บทนำ

กระบวนการวิจัยเชิงสังเคราะห์เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงระบบและนโยบายประเภทหนึ่ง ซึ่งกระบวนการสังเคราะห์งานวิจัย (Research synthesis) เป็นการนำผลงานวิจัยตั้งแต่ 2 ชิ้นขึ้นไปมาบูรณาการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยทั้งหมดมาหาข้อสรุปร่วมกันในเรื่องที่ศึกษาโดยเป็นการพัฒนาต่อยอดจากผลงานวิจัยเดิม บางตำราจะเรียกการสังเคราะห์งานวิจัยว่าเป็นปริทัศน์งานวิจัย (Research review) เป็นกระบวนการวิจัยตามระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ (Research synthesis as a scientific process) เพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ หลายเรื่อง มาศึกษา วิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหรือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอข้อสรุปอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้คำตอบปัญหาวิจัยที่ต้องการให้ได้คำตอบที่เป็นข้อยุติ (Valentine & Cooper, 2009) ดังที่ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2557) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยหรือการปริทัศน์งานวิจัย (Research review) โดยสรุปไว้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์เพื่อตอบปัญหาการวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ มาศึกษา วิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ หรือวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบเพื่อตอบคำถามการวิจัย วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยที่นิยมใช้มี 2 วิธี คือ 1) การสังเคราะห์เนื้อหาสาระ ประกอบด้วยส่วนที่เป็นลักษณะงานวิจัย รายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย และผลงานวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis) ซึ่งเป็นวิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณที่ต้องใช้ระเบียบวิธีทางสถิติ เป็นการนำเสนอข้อค้นพบจากงานวิจัยทุกเรื่องในหน่วยเดียวกันและบูรณาการข้อค้นพบของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้งหมด พร้อมแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องระหว่างลักษณะงานวิจัย สามารถดำเนินการแบบง่าย ๆ โดยการใช้วิธีการเจนนับ 2) การสังเคราะห์เนื้อหาสาระเฉพาะส่วนที่เป็นข้อค้นพบของงานวิจัย โดยใช้วิธีการสังเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยายเชิงคุณภาพ จะได้บทสรุปรวมข้อค้นพบของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์โดยยังคงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่องไว้ด้วย หรืออาจจะนำเสนอบทสรุปรวมลักษณะภาพรวมโดยไม่คงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่องก็ได้

ประเทศไทยได้มีการสังเคราะห์งานวิจัยรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสังเคราะห์แบบพรรณนาหรือบรรยาย (Narration) การสังเคราะห์แบบนับคะแนน (Vote-counting) การสังเคราะห์แบบสะสมความน่าจะเป็น (Cumulation of probability values) การสังเคราะห์แบบประมาณค่าขนาดอิทธิพล (Estimators of effect sizes) การสังเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis) มาใช้ในการศึกษางานวิจัยที่ครอบคลุมในด้านแนวคิด ทฤษฎี หลักการของศาสตร์หรืออาจเป็นการศึกษาค้นหาระเบียบวิธีวิจัย รวมทั้งการได้องค์ความรู้จากข้อค้นพบจากผลงานวิจัย การสังเคราะห์งานวิจัยประชากรส่วนใหญ่ได้มาจากวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย จากสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาองค์ความรู้ที่หลากหลายประเด็น การสังเคราะห์งานวิจัยก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ทำให้ทราบสถานภาพงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีตเพื่อนำไปใช้กำหนดทิศทางการวิจัยในอนาคต การนำผลการวิจัยมาใช้กำหนดเป็นแนวทางแผนงานเพื่อพัฒนางานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษา หรือการก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ประมวล

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาที่ผ่านมา อันนำไปสู่การพัฒนาในศาสตร์นั้นต่อไป การได้มาซึ่งองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยนับได้ว่ามีความชัดเจนและน่าเชื่อถือที่สะท้อนให้เห็นภาพรวมอย่างกว้างขวางและลุ่มลึก (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2557: 2-3)

การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาในครั้งนี้ ประยุกต์ใช้การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการสังเคราะห์เนื้อหาสาระเฉพาะส่วนที่เป็นบทคัดย่อของวิทยานิพนธ์ กำหนดประเด็นในการสังเคราะห์ แล้วใช้วิธีการอ่านงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างละเอียด จากนั้นจึงสรุปให้เห็นภาพรวมของงานวิจัยทั้งหมดว่ามีลักษณะหรือข้อค้นพบที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและทิศทางการบริหารหลักสูตรสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา และเป็นแนวทางให้กับบัณฑิตสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษาในการพัฒนาหัวข้อวิทยานิพนธ์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2561

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยประยุกต์ใช้วิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บทคัดย่อของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา จำนวน 34 เรื่อง ซึ่งได้จากการสืบค้นฐานข้อมูลสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (ณ วันที่ 9 มีนาคม 2563)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้บันทึกรายละเอียดของบทคัดย่อจากวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา ประกอบด้วยปีที่ตีพิมพ์เผยแพร่ คุณลักษณะงานวิจัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ประเภทการวิจัย ชื่อเรื่องงานวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัยทั้งสถิติพรรณนาและสถิติสรุปอ้างอิง แบบแผนการทดลอง แนวคิด/ทฤษฎี และสาระ/เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ ดำเนินการรวบรวมและคัดเลือกบทคัดย่อจากฐานข้อมูลสำนักบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ศึกษาอ่านเพื่อจับประเด็นและบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย กรณีไม่พบข้อมูลจะระบุในช่องว่า “ไม่ระบุ” นำประเด็นข้อมูลไปจัดกลุ่มข้อมูล (Data grouping) แจกแจงความถี่ และวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อประมวลสรุปและนำเสนอในรูปแบบพรรณนาตามประเด็นที่ได้กำหนด

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยจากการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 – 2561 มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของวิทยานิพนธ์ พบว่า วิทยานิพนธ์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ปี พ.ศ. 2558 มีจำนวน 4 เรื่อง (ร้อยละ 11.76) ปี พ.ศ. 2559 จำนวน 11 เรื่อง (ร้อยละ 32.35) ปี พ.ศ. 2560 จำนวน 10 เรื่อง (ร้อยละ 29.41) และปีพ.ศ. 2561 จำนวน 9 เรื่อง (ร้อยละ 26.47)
2. ผลการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา ดังนี้
 - 2.1 ประเภทของการวิจัย พบว่า วิทยานิพนธ์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 – 25561 ทั้งหมดจำนวน 34 เรื่อง เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (ร้อยละ 100)
 - 2.2 ชื่อเรื่องวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษา จำนวน 12 เรื่อง (ร้อยละ 35.29) แยกเป็นผลการจัดการเรียนสาระภาษามลายู จำนวน 9 เรื่อง (ร้อยละ 75) และผลการ

จัดการเรียนรู้สาระภาษาอาหรับ จำนวน 3 เรื่อง (ร้อยละ 25) รองลงมา เป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาทักษะ จำนวน 11 เรื่อง (ร้อยละ 32.35) แยกเป็น การพัฒนาทักษะการอ่านภาษามลายู 4 เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอาหรับ 3 เรื่อง การพัฒนาทักษะการพูดภาษามลายู 1 เรื่องและภาษาอาหรับ 1 เรื่อง และการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ 1 เรื่องและทักษะการแก้ปัญหา 1 เรื่อง รองลงมาเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4 เรื่อง (ร้อยละ 11.76) และการจัดการความรู้/ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้/ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจ/ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 เรื่อง (ร้อยละ 11.76) และอื่น ๆ ได้แก่ การพัฒนาชุดการสอน 1 เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 1 เรื่อง และการพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนด้านจริยธรรม 1 เรื่อง (ร้อยละ 2.94)

2.3 วัตถุประสงค์การวิจัย พบว่า การตั้งวัตถุประสงค์การวิจัย จำแนกได้ 4 ลักษณะ ได้แก่ วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมทางการศึกษา (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน/ทักษะ ก่อน-หลังใช้นวัตกรรม (3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน/ทักษะ ระหว่างกลุ่มทดลอง (กลุ่มที่ใช้นวัตกรรม) กับกลุ่มเรียนปกติ (กลุ่มที่ไม่ใช้นวัตกรรม) และวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 4 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน โดยงานวิจัยจำนวนเรื่อง 34 เรื่อง ระบุวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 (ร้อยละ 100) ระบุวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 มีจำนวน 27 เรื่อง (ร้อยละ 79.41) ระบุวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 จำนวน 7 เรื่อง (ร้อยละ 20.59) และวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 4 มีจำนวน 28 เรื่อง (ร้อยละ 82.35)

2.4 แบบแผนการทดลอง พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ทั้งหมดเป็นงานวิจัยประเภทการวิจัยเชิงทดลอง ในบทคัดย่อของวิทยานิพนธ์ ส่วนใหญ่ไม่มีการระบุแบบแผนการวิจัย จำนวน 31 เรื่อง (ร้อยละ 91.78) มีเพียงจำนวน 3 เรื่อง (ร้อยละ 8.82) ที่มีการระบุแบบแผนการทดลอง ซึ่งแบบแผนการทดลองที่ใช้คือ Quasi-Experimental Design, One Group Pretest-Posttest Design และ Pretest-Posttest Control Group Design

2.5 แนวคิด ทฤษฎี พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้แนวคิดเทคนิคหวมกการคิด 6 ใบ จำนวน 9 เรื่อง (ร้อยละ 26.47) รองลงมา ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC จำนวน 3 เรื่อง (ร้อยละ 8.82) แนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 3 เรื่อง (ร้อยละ 8.82) การจัดการเรียนรู้แบบ STAD แบบ KWL Plus และอื่น ๆ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เน้นประสบการณ์ เน้นการย้ำ การใช้บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้หนังสือนิทาน หนังสือการ์ตูน และการใช้ปันทุน (กลอน)

2.6 สาระ/เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุสาระที่ศึกษาไว้ในบทคัดย่อ จำนวน 11 เรื่อง (ร้อยละ 32.35) ที่ระบุเป็นสาระภาษามลายู จำนวน 6 เรื่อง (ร้อยละ 17.65) ภาษาอาหรับ จำนวน 4 เรื่อง (ร้อยละ 11.76) อัลอัคราก จำนวน 5 เรื่อง (ร้อยละ 14.71) อัลฟิกฮ์ จำนวน 3 เรื่อง (ร้อยละ 8.82) อัลหะดีษ จำนวน 3 เรื่อง (ร้อยละ 8.82) และอื่น ๆ ได้แก่ ศาสนาบัญญัติ อดตาริค (ประวัติศาสตร์อิสลาม) จำนวน 1 เรื่อง (ร้อยละ 2.94) เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การจัดการศพ การปกปิดเอาเราะฮ์ ศรัทธาต่อวันอาคีเราะฮ์ การโอบอ้อมอารี จริยธรรม ประวัติของบรรดาอูลูลอฮ์มีย ประวัติเคาะลีฟะฮ์ทั้งสี่ เพื่อนบ้านและการบริจาค มารยาทที่ดีในอิสลาม มารยาทต่ออัลกุรอาน เป็นต้น

2.7 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 16 เรื่อง (ร้อยละ 47.06) รองลงมา เป็นนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง 7 เรื่อง (ร้อยละ 20.59) นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น 6 เรื่อง (ร้อยละ 17.65) นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลาย 4 เรื่อง (ร้อยละ 11.76) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 1 เรื่อง (ร้อยละ 2.94)

2.8 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง พบว่า วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนอิสลามศึกษา ส่วนใหญ่ไม่ระบุ วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 เรื่อง (ร้อยละ 44.12) รองลงมา กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 10 เรื่อง (ร้อยละ 29.42) วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) จำนวน 5 เรื่อง (ร้อยละ 14.71) และวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จำนวน 3 เรื่อง (ร้อยละ 8.82) และระบุวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ไม่ถูกต้อง 1 เรื่อง (ร้อยละ 2.94)

2.9 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ระบุเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะ และแบบสอบถามความพึงพอใจ ทั้งหมดจำนวน 33 เรื่อง (ร้อยละ 97.06) และมีจำนวน 1 เรื่อง (ร้อยละ 2.94) ที่ไม่ระบุเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

2.10 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า งานวิจัยจำนวน 33 เรื่อง (ร้อยละ 97.06) ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีจำนวน 1 เรื่อง ที่ไม่ระบุสถิติพรรณนา (ร้อยละ 2.94) ส่วนสถิติสรุปอ้างอิงหรือสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นการทดสอบค่าที่ แบบ t-test for dependent sample จำนวน 20 เรื่อง (ร้อยละ 58.82) t-test for independent sample จำนวน 8 เรื่อง (ร้อยละ 23.53) t-test for one sample จำนวน 1 เรื่อง (ร้อยละ 2.94) และไม่ระบุสถิติทดสอบสมมติฐาน จำนวน 2 เรื่อง (ร้อยละ 5.88) ระบุสถิติทดสอบสมมติฐานไม่ครบตามวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 2 เรื่อง (ร้อยละ 5.88) และระบุสถิติทดสอบสมมติฐานไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 1 เรื่อง (ร้อยละ 2.94) นอกจากนี้ยังพบว่า ในงานวิจัย 2 เรื่อง ระบุค่าอื่น ได้แก่ ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น และค่าคะแนนแบบรูบริก (Rubrics)

อภิปรายผล

จากการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนอิสลามศึกษา ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 – 2561 ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบจากการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ตามคุณลักษณะงานวิจัยในประเด็นดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย ส่วนใหญ่พบว่าเป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบ Quasi-Experimental Design, One Group Pretest-Posttest Design และ Pretest-Posttest Control Group Design ซึ่งเป็นการศึกษาตัวแปร โดยมีการควบคุม มุ่งศึกษาอิทธิพลของตัวแปรจัดกระทำและสังเกตผลที่เกิดขึ้น รูปแบบการวิจัยประเภทอื่นมีน้อยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการวิจัยเชิงทดลองเป็นการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปรากฏการณ์ต่าง ๆ (What will be) โดยมีการจัดกระทำกับตัวแปรอิสระหรือตัวแปรจัดกระทำเพื่อศึกษาผลที่มีต่อตัวแปรตาม และมีการควบคุมตัวแปรอื่นมิให้มีผลต่อตัวแปรตาม ซึ่งถือว่าเป็นการวิจัยที่ให้ความน่าเชื่อถือในผลการวิจัยที่ดีที่สุด เพื่อนำความรู้ความจริงที่ได้นั้นไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาหรือก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ (สุวิมล ติรภานันท์, 2551) อีกทั้งนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนพื้นที่ที่นักเรียนประสบปัญหาในเรื่องการอ่านการเรียนรู้ภาษาอาหรับและภาษามลายู การวิจัยเชิงทดลองจึงเป็นรูปแบบการวิจัยที่มีความเหมาะสมประเภทหนึ่ง

2. ประเด็นปัญหาการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ที่นำแนวคิดและทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน เทคนิคการสอนรูปแบบต่าง ๆ มาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-พูดภาษาอาหรับ และภาษามลายู ทั้งนี้อาจเนื่องจากระบบการศึกษาในพื้นที่ที่มีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ อันสืบเนื่องมาจากความแตกต่างทางศาสนา ภาษาและวิถีวัฒนธรรม ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องเริ่มต้นด้วยการเรียนรู้อัลกุรอาน เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต อีกทั้งระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้อยู่ในภาวะวิกฤติมาโดยตลอด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในลำดับรั้งท้ายของประเทศ นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อ่านไม่ออก-เขียนไม่ได้ การศึกษาในอิสลามจึงเป็นการสร้างคนให้มีความสมบูรณ์และมีความสำเร็จตามความประสงค์ของอัลลอฮฺ โดยให้ทุกคนสามารถปฏิบัติตนเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทน (เคาะลีฟะห์) ของอัลลอฮฺ (อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา, Online) การเลือกหัวข้อที่จะทำการวิจัย (Selecting a topic) จึงควรเริ่มต้นด้วยปัญหาหรือคำถามการวิจัย เมื่อจะทำวิจัยผู้วิจัยจะต้องรู้ว่าจะทำเรื่องอะไร อาจเกิดจากความอยากรู้ ความสงสัย การฟัง การค้น การสนทนากการทำงาน หรืออาจเกิดจากสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไป ชาย โภธิสตา (2550 : 37) ได้กล่าวว่า คำถามการวิจัย (Research question) ถือเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการออกแบบการวิจัย คำถามหรือโจทย์การวิจัยนั้น เป็นทั้งจุดเริ่มต้นและเป็นศูนย์กลาง (Hub) ของการวางแผนการวิจัย เพราะเหตุนี้ในการออกแบบส่วนอื่น ๆ เช่น กรอบแนวคิดการวิจัย หรือวิธีดำเนินการวิจัย นักวิจัยจึงต้องคำนึงถึงคำถามการวิจัยอยู่เสมอ

3. วัตถุประสงค์การวิจัย วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยโดยมากครอบคลุม 4 ข้อดังนี้ (1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน-หลังเรียน และหรือ (3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และ (4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวรรณี แกมเกตุ (2555) ได้อธิบายสรุปไว้ว่า การตั้งวัตถุประสงค์การวิจัยที่ดีควรมีความสอดคล้องกับชื่อเรื่องและความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย มีความชัดเจนว่าต้องการศึกษาอะไร อย่างไร วัตถุประสงค์การวิจัยทุกข้อ ต้องสามารถศึกษาหาคำตอบได้ ควรเขียนให้อยู่ในรูปของประโยคบอกเล่า โดยขึ้นต้นประโยคด้วยคำว่า “เพื่อ” แล้วตามด้วยคำที่แสดงถึงพฤติกรรมในการแสวงหาคำตอบหรือสาระหลักที่ต้องการศึกษา เป็นข้อความที่สั้น กระชับ และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และควรเขียนเรียงลำดับการศึกษาหรือเรียงลำดับตามความสำคัญหรือจุดเน้นซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการวิจัยแต่ละเรื่อง ชาย โปธิสิตา (2550 : 38) ยังได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์การวิจัยทำหน้าที่ 2 ประการไปพร้อมกัน คือ วัตถุประสงค์การวิจัยจะบอกนักวิจัยว่าการวิจัยเรื่องนั้นจะต้องไปให้ถึงจุดไหนและจะต้องทำอะไรบ้างจึงจะประสบความสำเร็จ ขณะเดียวกันวัตถุประสงค์การวิจัยก็ทำหน้าที่กำหนดขอบเขตหรือพื้นที่ที่นักวิจัยจะต้องทำงานว่าจะอยู่ในเรื่องอะไรและประเด็นใดบ้าง

4. แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัย ส่วนใหญ่พบว่าใช้แนวคิดและทฤษฎี การคิดแบบหมวก 6 ใบ (Six Thinking Hats) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ STAD แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus และแนวคิดอื่น ๆ ได้แก่ การใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้เน้นประสบการณ์ การจัดการเรียนรู้เน้นการย้ายการใช้บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้หนังสือนิทาน หนังสือการ์ตูน และการใช้ปันทุน (กลอน) เนื้อหา/สาระที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวข้องกับสาระภาษามลายู และสาระภาษาอาหรับ แนวคิดและทฤษฎีในการวิจัยบางครั้งเรียกว่า กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework) คือความเชื่อหรือข้อสรุปเบื้องต้นของนักวิจัยว่า ในภาพรวมสิ่งที่นักวิจัยจะศึกษานั้นจะเป็นอย่างไร กล่าวอีกนัยหนึ่ง แนวคิดในการวิจัย คือระบบ มโนทัศน์ ข้อสรุป สิ่งที่นักวิจัยคาดหวัง ความเชื่อ และทฤษฎีที่สนับสนุน และให้แนวทางในการวิจัย แนวคิดในการวิจัยนับว่าเป็นส่วนที่สำคัญอย่างมากในการออกแบบการวิจัย (Maxwell, 1996: 25)

5. แบบแผนการวิจัย (Research design) สุวิมล ติरणันท์ (2551) ได้กล่าวว่า แบบแผนการวิจัย (Research design) เป็นการกำหนดรูปแบบ ขอบเขต และแนวทางการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบหรือข้อความรู้ตามปัญหาการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ คำตอบที่ได้มีความตรงภายใน (Internal validity) ความตรงภายนอก (External validity) และประหยัดทรัพยากร องค์ประกอบสำคัญของแบบแผนการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ การออกแบบการวัดตัวแปร (Measurement design) การออกแบบการสุ่มตัวอย่าง (Sampling design) และการออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis design) ซึ่งการกำหนดแบบแผนการวิจัยที่ดี จะทำให้ผู้วิจัยมีทิศทางและสามารถนำมาใช้เขียนระเบียบวิธีวิจัยในเค้าโครงการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การออกแบบการวัดตัวแปร มีกิจกรรมหลัก ๆ 2 กิจกรรม คือ การวัดค่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามและการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน การวัดค่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเป็นการกำหนดนิยามตัวแปรเชิงทฤษฎีและนิยามเชิงปฏิบัติการ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนจะเกี่ยวข้องกับ Randomization ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างเพื่อควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอันเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เรียกว่า การออกแบบการสุ่มตัวอย่าง ควรให้ความสำคัญใน 3 ขั้นตอนคือ random selection, random assignment และ random treatment เป็นการทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเท่าเทียมกันเมื่อเริ่มต้นทำการวิจัย ซึ่งจะพบได้ในการวิจัยเชิงทดลอง (สุวิมล ติरणันท์, 2551) ในการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้พบว่า นักวิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sampling selection) มากกว่าการสุ่มตัวอย่าง (Sampling random) เทคนิคที่ใช้มากที่สุดคือ วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) รองลงมาใช้การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) และวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) วรรณี แกมเกตุ (2555) กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างที่ดีควรเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร สามารถสรุปอ้างอิงไปยังประชากรได้ มีขนาดพอเหมาะ วิธีการสุ่ม

ตัวอย่างจะแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (1) การสุ่มตัวอย่างแบบทราบความน่าจะเป็น (Probability sampling) ได้แก่ การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย การสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic sampling) การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) (2) การสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างโดยไม่คำนึงว่าตัวอย่างแต่ละหน่วยมีโอกาสถูกเลือกมากน้อยเท่าไร การเลือกตัวอย่างแบบนี้ไม่สามารถนำผลที่ได้อ้างอิงไปยังประชากรได้ แต่มีความสะดวกและประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายมากกว่า ซึ่งมีหลายวิธีคือ การเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ การเลือกตัวอย่างแบบโควตา การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ดังนั้น การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างจึงมีความสำคัญในการทำวิจัย เพราะหากเลือกตัวอย่างไม่ถูกต้อง เหมาะสม แม้ว่าขั้นตอนการวิจัยอื่น ๆ จะถูกต้องเพียงใด ผลการวิจัยอาจเกิดความคลาดเคลื่อนได้ ความสามารถในการนำผลการวิจัยไปสรุปอ้างอิงถึงประชากร (Generalization) ก็จะมีข้อจำกัด ส่วนการออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการเลือกแบบการวิเคราะห์ที่เหมาะสมกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ เพื่อนำไปสู่การตอบคำถามตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ที่ใช้สถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistics) ในการบรรยายลักษณะหรือความสัมพันธ์ของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างหรือประชากร โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสเกลการวัดและวัตถุประสงค์การวิจัย และการเลือกใช้สถิติสรุปอ้างอิง (inferential statistics) เป็นการสรุปข้อมูลค่าสถิติจากกลุ่มตัวอย่างไปยังค่าพารามิเตอร์ของประชากร ซึ่งการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและข้อตกลงเบื้องต้นของสถิตินั้น ๆ การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้พบว่า ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติสรุปอ้างอิง ส่วนใหญ่ใช้การทดสอบค่าที่ (t-test) แบบ t-test for dependent sample, t-test for independent sample, t-test for one sample สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักความเป็นเหตุเป็นผล เทคนิคที่ใช้กัน ได้แก่ การเล่าเรื่อง (narrative) การบรรยายเปรียบเทียบ (comparative description) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ข่าย โพธิสิตา (2550: 38) ยังได้กล่าวไว้ว่า สิ่งทีนักวิจัยจะต้องทำหรือต้องคำนึงอยู่เสมอในกระบวนการวิจัยคือ คำถามการวิจัย จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์การวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการค้นคว้าวิจัย วิธีการและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย องค์ประกอบทั้ง 5 เป็นสิ่งที่นักวิจัยต้องคิดและวางแผนก่อนลงมือทำการวิจัย กระบวนการคิดและวางแผนเหล่านี้ในตำราระเบียบวิธีวิจัยเรียกว่า การออกแบบการวิจัย

สรุป

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา จากการศึกษาพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งเป็นการศึกษาตัวแปรจัดกระทำและสังเกตผลที่เกิดขึ้น เพื่อนำผลไปใช้แก้ปัญหาในชั้นเรียน โดยให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ ประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎี เทคนิคการสอนเพื่อแก้ปัญหาด้านการเรียนรู้ภาษาอาหรับและภาษามลายูของผู้เรียน พัฒนาทักษะการอ่านภาษาอาหรับและภาษามลายู ดังนั้นสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษามาพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะต่อหลักสูตร สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา ควรมีการประชุมอาจารย์ประจำหลักสูตร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำความเข้าใจแนวทางการพัฒนางานวิทยานิพนธ์ของบัณฑิต ให้เหมาะสมกับบริบทของการบริหารจัดการหลักสูตร จากผลการสังเคราะห์งานวิจัย พบว่า งานวิทยานิพนธ์ของบัณฑิต ส่วนใหญ่เลือกใช้การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยในชั้นเรียน หลักสูตรควรส่งเสริมให้บัณฑิตแสวงหาความรู้ความจริงด้วยรูปแบบการวิจัยที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR)

การวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-based collaborative research for development: ABC research) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในศาสตร์การสอนอิสลามศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพบางประเด็นเท่านั้น การสังเคราะห์งานวิจัยจะทำให้สามารถมองเห็นภาพรวมของงานวิทยานิพนธ์ของบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษาดังนั้น จึงควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพิ่มเติม โดยทำการสังเคราะห์จากตัวเล่มรายงานวิทยานิพนธ์ เช่น การสังเคราะห์งานวิจัยแบบประมาณค่าขนาดอิทธิพล (Estimators of effect sizes) หรือการสังเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-analysis) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาย โทธิสิตา. (2550). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้ง.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). **การเขียนโครงการวิจัย ในพรมแดนความรู้: รวมบทความวิชาการของ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย**. หน้า 393-418. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2557). **การวิเคราะห์ห่อภิมาณ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2545). **การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณและการวิเคราะห์เนื้อหา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี
- วรรณิ แกมเกต. (2555). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ตีรภานันท์. (2551). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Maxwell, J.A. (1996). **Qualitative Research Design: An Interactive Approach**. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Valentine, J. C. & Cooper, H. 2009. **The Handbook of research synthesis and meta-analysis**. Russell Sage Foundation. New York.